

Risto Salminen
Fudanin yliopisto

En voi näin kotiin palaamisen jälkeisenä päivänä vielä sanoa, minkälaisen jäljen takana oleva 300 päivää Kiinassa minun jättää. Kokonaisuutena aika Shanghaissa opetti paljon tietenkin Kiinasta, mutta myös esimerkiksi maailmanpolitiikasta, omasta osaamisesta, parisuhteesta, omista mielenkiinnon kohteista ja asioiden mittasuhteista. Kiinnostus Kiinan talouteen ja yhteiskuntaan sekä yleisemmin maailmanpolitiikkaan ovat kasvaneet entisestään ja varmasti pysyvästi, mutta minun pitää varmasti kokea vähän vielä Suomen arkea, jotta tajuan enemmän, mitä aika Shanghaissa minulle teki.

Opiskelin siis lukuvuoden 2018–2019 Fudanin yliopistossa. Minulle oli alusta asti selvää, että haen opiskelemaan talouteen liittyviä asioita, joten valitsin School of Economicsin vierailevan opiskelijan ohjelman. Ohjelmaan hakeminen erosi aiempien opiskelijoiden kokemuksista, ja minusta tuntui, että vaikka epätietoisuutta oli, hakeminen oli lopulta yksinkertaisempaa kuin koskaan kenelläkään aikaisemmin. Kärsivällisyyttä ja oma-aloitteisuutta se vaati toki minultakin. Olin keskustellut hakemisesta ja elämästä Shanghaista muutaman aikaisemman stipendiaatin kanssa, joten ennen muuttoa Shanghaihin suoritin vain prosessia tietämättä mitä seuraavaksi tapahtuu, mutta kaikki meni lopulta melko kivuttomasti. Viimeisenä silauksena sain passiini puolen vuoden viisumin heinäkuun alussa.

Muutin Shanghaihin puolisoni kanssa, joka valmistuu nyt Fudanin-vuoden jälkeen kauppatieteiden maisteriksi Itä-Suomen yliopistosta. Meillä oli onnea, sillä hän pääsi koko vuodeksi vaihto-opiskelijaksi myös samaan yliopistoon. Kävimme yhdessä neljällä samalla kurssilla, joten arjen aikataulumme olivat hyvin samanlaiset. Olimme tekemässä muutamaa esitelmääkin samassa ryhmässä, mikä sujui yllättävän kivuttomasti. Asunnon hankimme Airbnb:n kautta. Aluksi selasimme vuokra-asuntotarjontaa, mutta se ei houkutellut. Airbnb:stä löysimme erään Annan asunnostaan tarjoaman huoneen. Hän oli majoittanut ennenkin ulkomaalaisia opiskelijoita pidemmäksi aikaa, ja huone ja jaetut tilat näyttivät kuvissa hyvältä. Lisäksi suuri etu oli se, että saimme heti alkuun kiinalaisen yhteyshenkilön, joka on mukava, innokas ja avulias. Asunto sijaitsi noin kahden kilometrin ja kolmen bussipysäkin päässä yliopistolta hyvin kiinalaishenkisellä alueella verrattuna keskustan huomattavasti länsimaisempaan tunnelmaan. Halusimme myös vähän irti yliopiston opiskelijaelämän tunnelmasta, jotta elämä ei pyörisi liikaa yliopiston ympärillä.

Byrokratia

Kiinaan muuttamiseen liittyy paljon paperityötä. Syksyn byrokratiakerroksella selvisin aika helpolla, mikä johtui siitä, että statukseni vierailevana opiskelijana oli niin ”joutava”. Meitä auttoi paljon se, että saimme eri statuksella opiskelleen puolisoni kanssa yliopistolta ja opiskelijoiden keskusteluryhmistä ohjeita, jotka täydensivät toisiaan. Tiesimme siten yleensä

enemmän kuin muut ulkomaalaiset opiskelijat. Minun ei tarvinnut luovuttaa ensimmäisen poliisilaitosvierailun jälkeen kopion kopiota tai yhtään passikuvaa. Minulta ei oikein syksyn aikana odotettu mitään verrattuna vaikkapa vaihto-opiskelijoihin, vaikka aluksi kerrottiin, että jatko-opiskelu oikeutta varten keskiarvon pitäisi olla riittävän hyvä.

Kävin rekisteröitymispäivänä ensin taloustieteiden koulussa rekisteröitymässä opiskelijaksi. Sieltä poljin kampuksen toiselle laidalle kansainvälisten opiskelijoiden asuntolaan, jossa minun piti hoitaa vakuutus- ja viisumiasiat kuntoon. Siellä touhu oli enemmän kaaosta, mutta etuilemalla ja rauhallisilla kysymyksillä pääsin sieltäkin ulos alle kahdessa tunnissa. Hommaa helpotti huono uutinen. Kiinassa laki oli taas kesällä muuttunut, ja minun X2-viisumiani ei voitu muuttaa oleskeluluvaksi kuin vasta sitten, kun taloustieteiden koulu antaisi lapun, jonka mukaan minulla on opiskelu-oikeus keväällekin. Se minun piti saada vasta sitten, jos arvosanani ovat kelvolliset. Kun kävin utelemassa asiaa marraskuun lopulla, minulle kuitenkin selvisi, että asioitani hoitanut henkilö on poistunut yliopiston palkkalistoilta, eikä arvosanoilla ole sittenkään mitään merkitystä! Riitti, että tulostin lomakkeen ja hain siihen punaisen leiman ja allekirjoituksen. Sen jälkeen asiat sujuivat monivaiheisesti mutta hyvin sujuvasti, enkä kevätlukukauden ilmoittautumispäivän jälkeen vaivaantunut lainkaan byrokratiasta muuten kuin lento- ja juna-asemien passijonoissa.

Opiskelu

Opiskelin syksyn aikana kolme kurssia taloustieteitä Fudanin yliopiston School of Economicsissa. Ilmoittauduin kurssijärjestelmässä neljännellekin kurssille, minkä myötä työmäärä olisi ollut sopiva normaalille opiskelulle, mutta koska lukuvuoden alussa kerrottiin keskiarvovaatimuksesta, jätin vaikeimman kurssin pois. Siksi jätin väliin myös Kiinan kielikurssin, ja kaikesta byrokratiasäädöstä huolimatta minua ärsytti oikeastaan vakavasti vain se, että minulle oli annettu aiheettomia paineita arvosanoihin, minkä vuoksi olin karsinut pois opintoja, jotka olisin muuten halunnut suorittaa. Arvosanapaineetkin olivat turhia, sillä ulkomaalaiset opiskelijat saivat A:lla ja B:lla alkaneita arvosanoja välillä aika heppoisillakin suorituksilla. Opiskelin lähinnä eurooppalaisten ja aasialaisten opiskelijoiden kanssa, ja tutustuimme kiinalaisiin käytännössä lähinnä vuokranantajamme kautta. Teimme opiskelutöitä yleensä kotona tai kampuksella Nordic Centerin opiskelutilassa, joka tuntui hyvin kodikkaalta Ikea-kalusteineen.

Keväällä suoritin kolme kurssia, vaikka kalenteriin olisi mahtunut vielä neljäskin kurssi, mutta valittavat maisterivaiheen kurssit liittyivät lähinnä rahoitukseen, jota opiskelin opiskeluvuosiinani vain yhden pakollisen kurssin verran. Oman laitoksen kurssien lisäksi olisin saanut valita muista laitoksista vain EMA-ohjelmaan liittyviä kursseja, joita oli vain muutama, ja nekin täytyivät pian rekisteröitymisajan alkamisen jälkeen. Työmäärä oli kuitenkin keväälläkin sopiva siten, että vaikka arki täyttyi lähinnä opiskelusta, ehdimme myös matkustella Kiinassa ja sen ulkopuolella. Kurssien viimeiset luennot tai tentit olivat ohi syyslukukaudella joulukuun puolivälissä ja keväällä toukokuun lopussa. Lopputöiden palautusajat olivat joillain kursseilla kuitenkin vielä viikkoja noiden ajankohtien jälkeen.

Opetuksen taso vaihteli. Välillä luokassa oli alle kymmenen opiskelijaa, välillä jopa 90. Se tietenkin vaikutti siihen, miten kurseja suoritettiin. Jotkut professoreista olivat enemmän samaa mieltä Kiinan virallisen näkemyksen kanssa kuin toiset. Eräsikin professori totesi, että ”en halua puhua tästä enempää, ja te tiedätte kyllä miksi”. Toki me opiskelijat halusimme korkealaatuista ja uskottavaa opetusta, mutta tällaiset erikoisuudet opetuksessa opettivat konkreettisesti taas Kiinasta jotain sellaista, mistä aiemmin oli vain lukenut. Sain kurseista arvosanoiksi aina joko B+, A- tai A, ja arvostelun uskottavuus tuntui vaihtelevan kurseittain. Eräsikin huonolla englannilla operoinut professori arvosteli ripeästi runsaan tenttimäärän antamalla ainakin kaikille, jolta arvosanaa kysyin, B+:n.

Vapaa-aika

Suomessa emme käyneet koko stipendiaattivuoden aikana. Syksyn aikana ehdimme käydä Hunanissa ja Pekingissä, jossa tapasimme entiset stipendiaatit ja nykyiset Helsingin Sanomien ja Ylen kirjeenvaihtajat Katriina Pajarin ja Jenny Matikaisen. Joulukuussa alkaneen ja helmikuussa päättyneen opiskelutauon aikana meillä kävi vieraita ja reissasimme Hainaniin, Hong Kongiin, Macaoon ja Filippiineille. Keväällä kävimme Taiwanissa, Etelä-Koreassa, Japanissa, Sisä-Mongoliassa sekä Shanghain lähellä olevissa isoissa kaupungeissa.

Tutustuimme muutamiin suomalaisiin ikätovereihimme Shanghain suomalaisten yhteisön kautta, ja olikin tärkeää jakaa välillä kokemuksia jokseenkin samanlaisissa elämäntilanteissa olleiden ihmisten kanssa etenkin, kun emme käyneet välillä Suomessa. Opiskelijajystävienne kanssa emme aina olleet yhtä kovakuntoisia juhlijoita mutta toisaalta emme myöskään yhtä tarkkoja rahankäyttäjiä. Vietimme vapaa-aikaa yleisesti kampuksen lähellä Wujiaochangissa, joka on moderneimpia kaupunginosakeskuksia, joita koko kaupungissa koimme, mistä yllättyivät myös ystävämme, jotka tulivat meillä päin käymään. Liikuntamahdollisuudet olivat kotiseudullamme Shanghain tasolla hyvät, sillä etenkin Jiangwanin stadionalueen rakennuksissa oli mahdollista harrastaa monenlaista sisäliikuntaa. Ulkoliikunnan yksitoikkoisuus olikin asioita, joka Shanghaissa asuessa tympäisi.

Viikonloppuisin ja vapaapäivisin teimme yleensä jotain keskustassa French Concessionin tai Jing'anin alueella. Suosittelen seuraamaan Shanghain tapahtumatarjontaa englanninkielisten WeChat-sivustojen kautta, sillä sieltä löysimme tietoa, joista saimme monia ikimuistoisia kokemuksia. Lisäksi kävimme muun muassa isoissa snooker-, tennis-, formula- ja esteratsastuskisoissa ja useissa taidenäyttelyissä, joten Shanghain valtavaa tapahtumatarjontaa kannattaa todellakin seurata jo etukäteen.

Olin kuullut, että Shanghaissa olisi kallista ja huono ilma. Ilmanlaatu oli toki välillä heikko, mutta en muista montaa päivää, jolloin ilmanlaatusovellus olisi näyttänyt synkempää kuin punaista väriä, joka on vielä yleensä ihan siedettävä kaikkeen muuhun paitsi ulkoliikuntaan. Asumiseen ja harrastamiseen saa menemään rahaa, mutta normaalit kotitalouden pyörittämistäidot kyllä riittävät siihen, että elämä ei tunnu kalliilta. Koululla on edullista

syödä ja ruoka on hyvää, kunhan löytää omat suosikkinsa. Vuokramme oli noin 600 euroa kuukaudessa, ja olimme erittäin tyytyväisiä asumisjärjestelyymme. Koska halusimme matkustella Shanghaista myös ulkomaille, oli hyvä, että olimme eläneet säästeliäämmin ennen stipendiaattivuotta.

Muita vinkkejä tuleville stipendiaateille

Alussa minua auttoi paljon keskustelut aiempien stipendiaattien kanssa, ja nyt myös ymmärrän hyvin, miten samanlaista ja erilaista heidän aikansa Fudanin yliopistossa on ollut. Kannattaa lukea kaikkien Shanghain stipendiaattien loppuraportit. Niistä jokaisesta löytyy apua, joka on arvokasta tälläkin hetkellä etenkin siksi, koska kokemuksia on kertynyt eri laitoksilta, joissa käytännöt vaihtelevat aina hakua myöten.

Puhelin oli tärkeä työkalu. Googlen käänössovellus, Mobike-kaupunkipyöräsovellus, Wechat-yleissovellus ja Applen karttasovellus kantavat pitkälle, kun Wechatissa seuraa vielä SmartShanghain, That's Shanghain, Shanghaiistin ja TimeOut Shanghain tilejä. Itse pärjäsinkin ilman Alipayta, mutta keväällä totesin, että jos sen olisin syksyllä asentanut, olisin voinut käydä ostoksilla parissa olennaisessa liikkeessä ilman käteistä rahaa. Ostimme paljon pieniä asioita, kuten ilmansuodattimia, Taobao-verkkokaupasta, mutta nuo ostokset hoiti meidän puolestamme Airbnb-emäntämme Anna.

Jos itse antaisin itselleni vinkkejä, niin olisin etsinyt alusta alkaen entistäkin enemmän erilaisia mahdollisuuksia sellaisen vapaa-ajan viettoon, jota juuri itse haluan tehdä. Keväällä olin jo monista asioista paremmin perillä kuin pidempään Shanghaissa asuneet suomalaiset, koska olin löytänyt monia mielenkiintoisia tapahtumia, ja sain ostettua niihin lippuja helposti minisovellusten kautta. Kannattaa myös lyöttäytyä yhteen muun statuksen opiskelijoiden kanssa, sillä myös heillä on puutteita tiedoissa ja erilaisia tietolähteitä. Tuki yliopiston puolelta on hyvin hataraa ja vaatii paljon oma-aloitteisuutta, jotta asioiden todellinen laita selviää.